

Vuoksen ja Vuoksenlaakson vesistöhistoria

Matti Hakulinen 28.7.2017

MATTI HAKULINEN

SAIMAAN JÄÄJÄRVET

Sininen hetki – yli 10 000 vuotta sitten

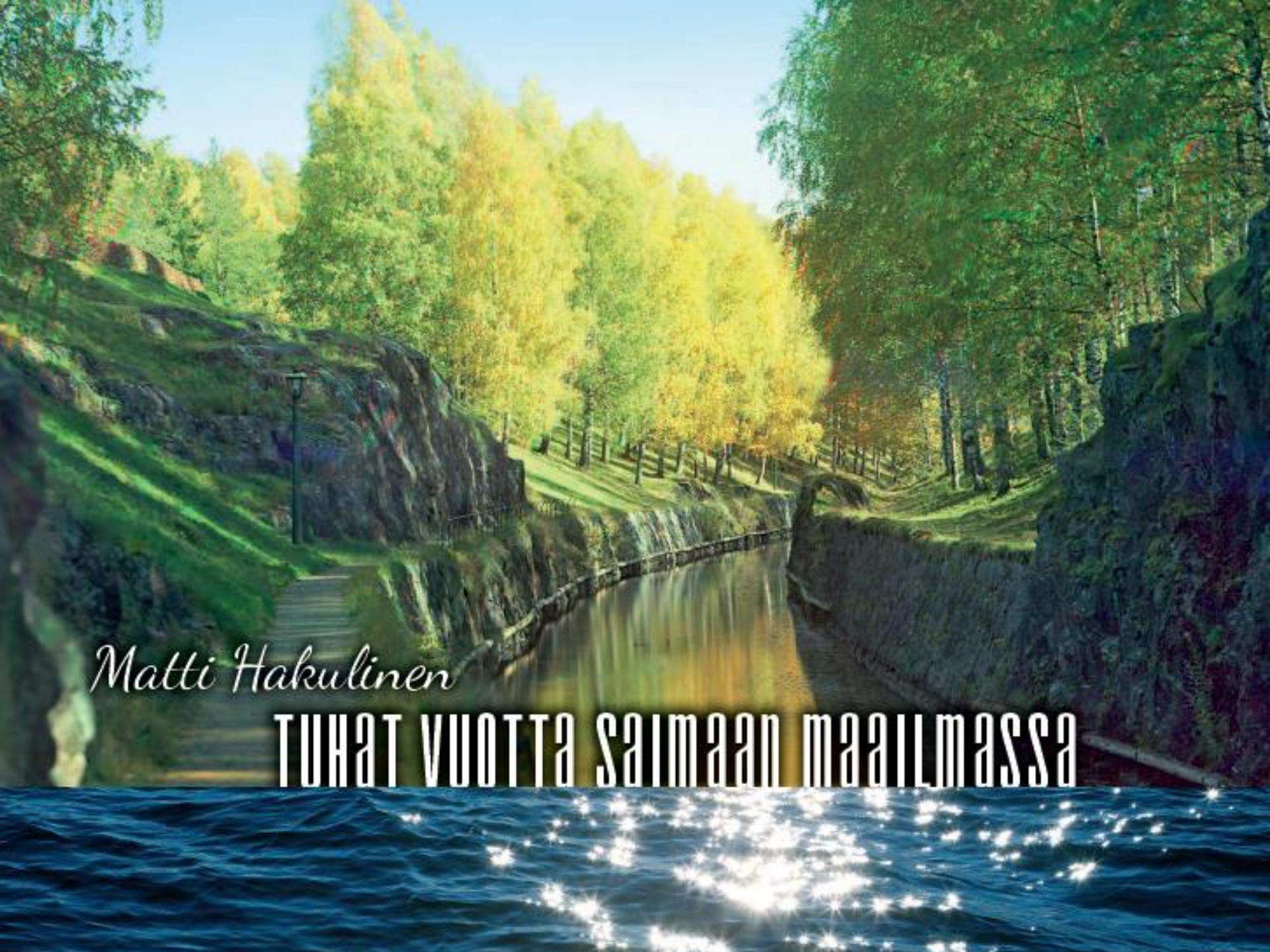

MATTI HAKULINEN

Suursaimaa

– Hiekkarantojen elämää 6000 vuotta sitten

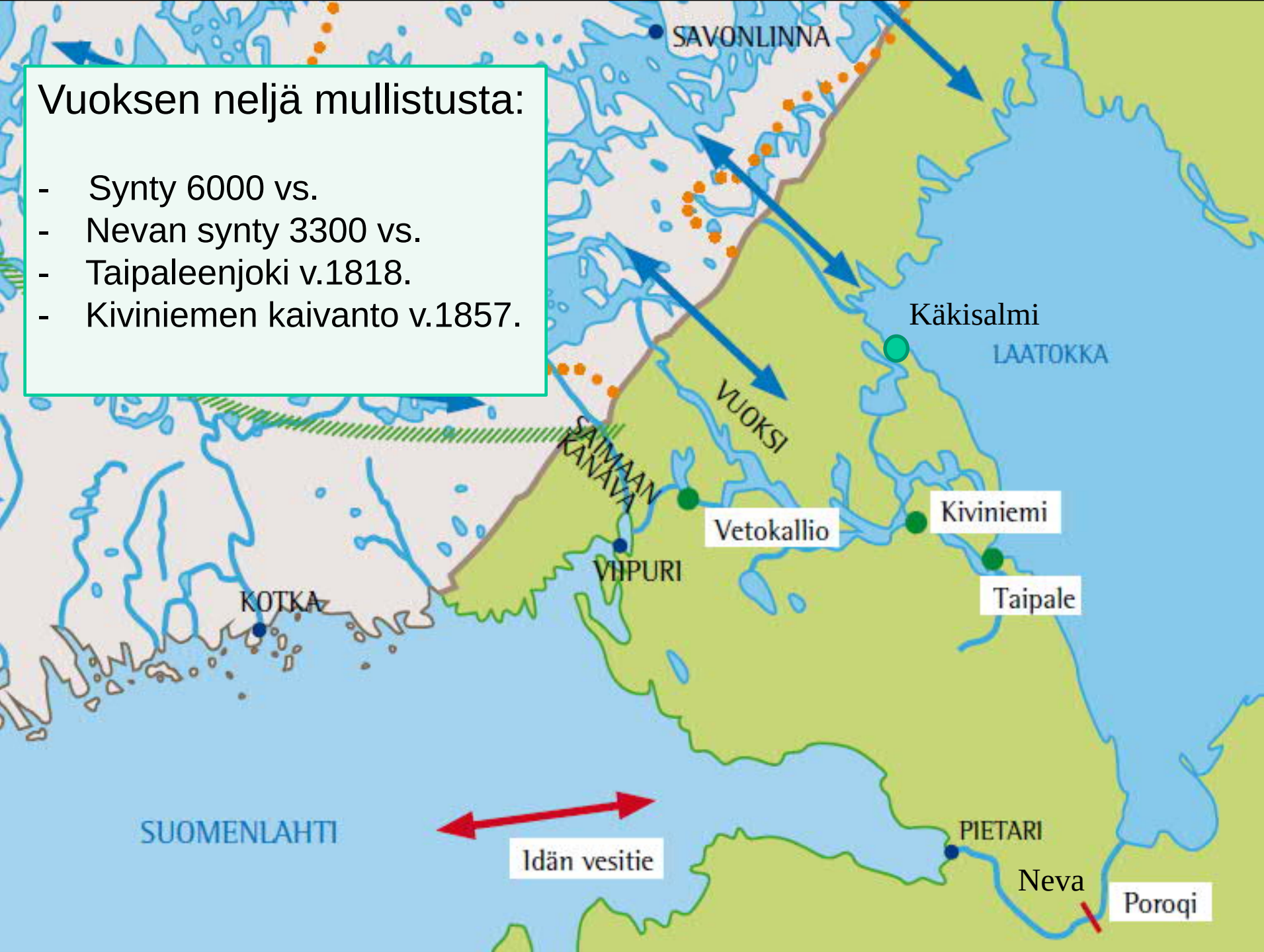
Matti Hakulinen

TUHAT VUOTTA SAIMAAN MAAILMASSA

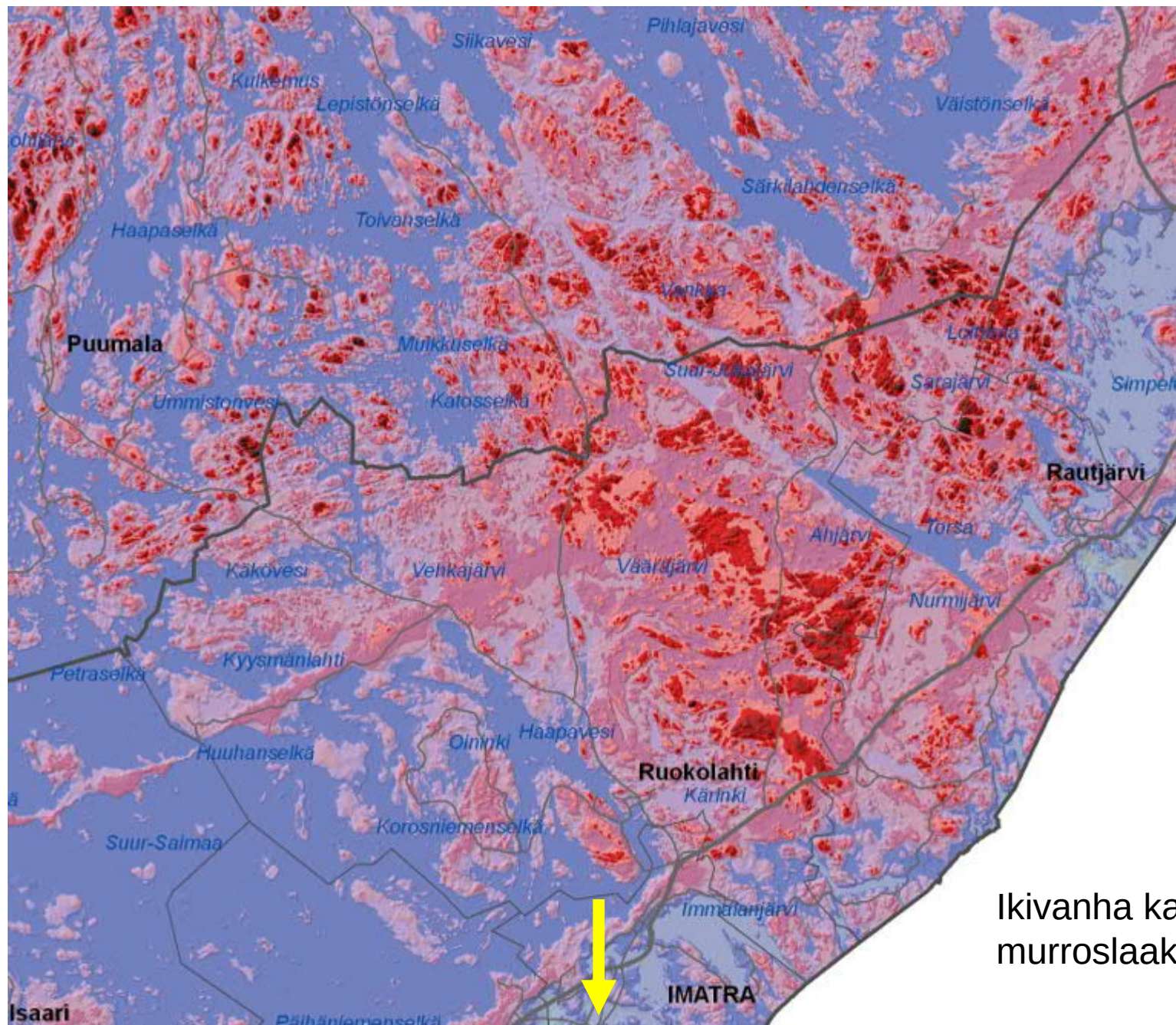
Vuoksen neljä mullistusta:

- Synty 6000 vs.
- Nevan synty 3300 vs.
- Taipaleenjoki v.1818.
- Kiviniemen kaivanto v.1857.

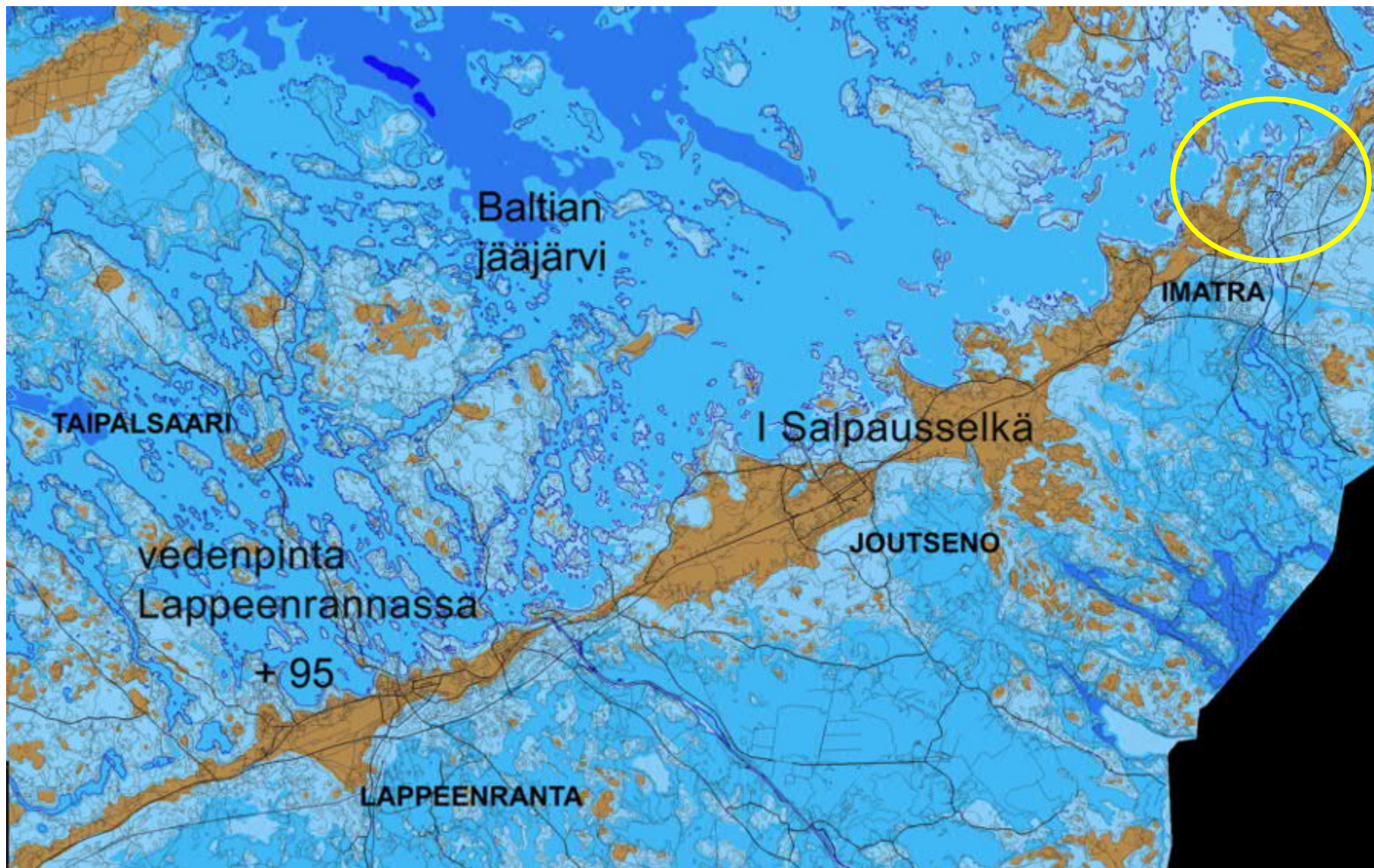

Vuoksen synty 6000 vuotta sitten

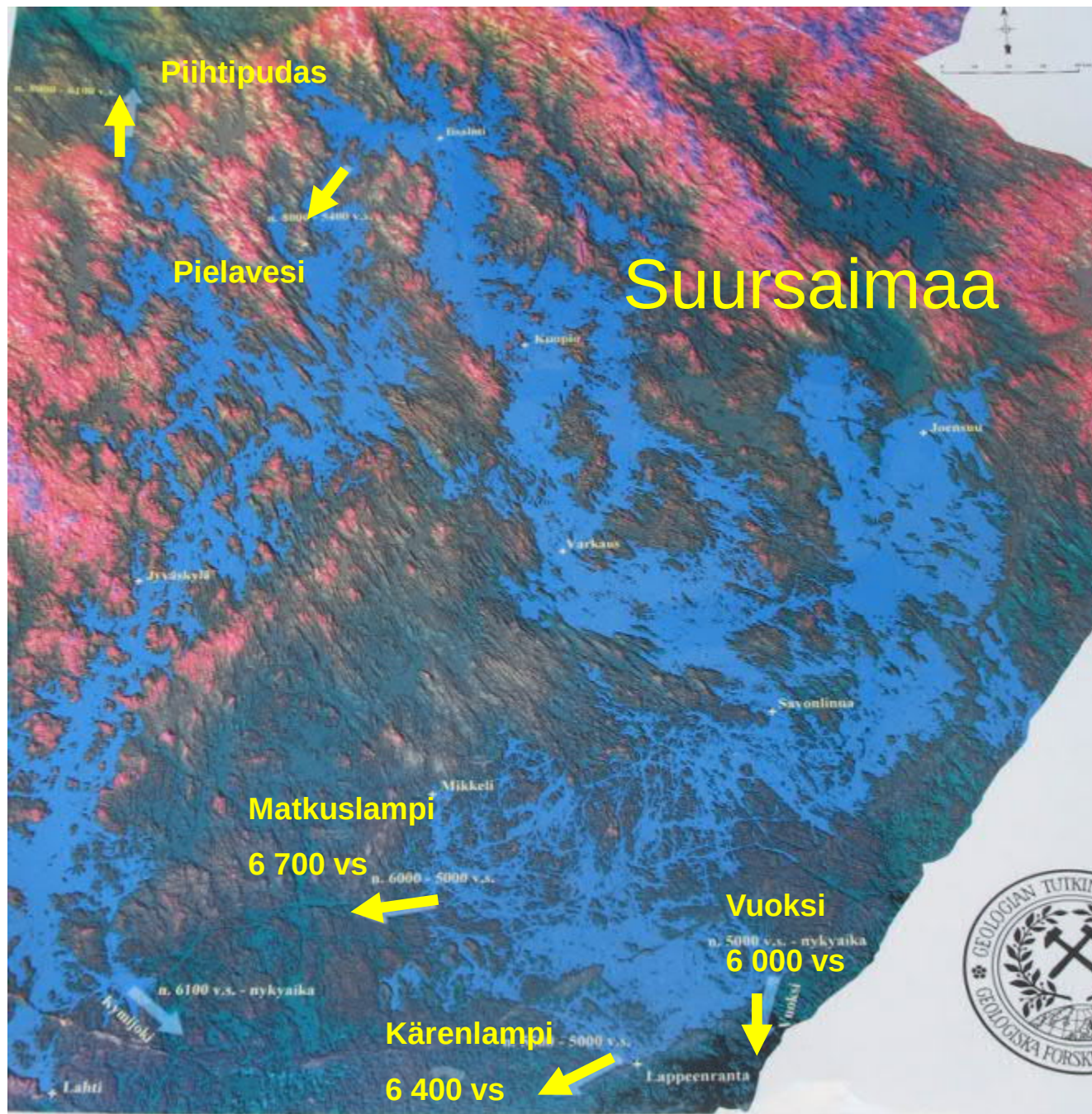

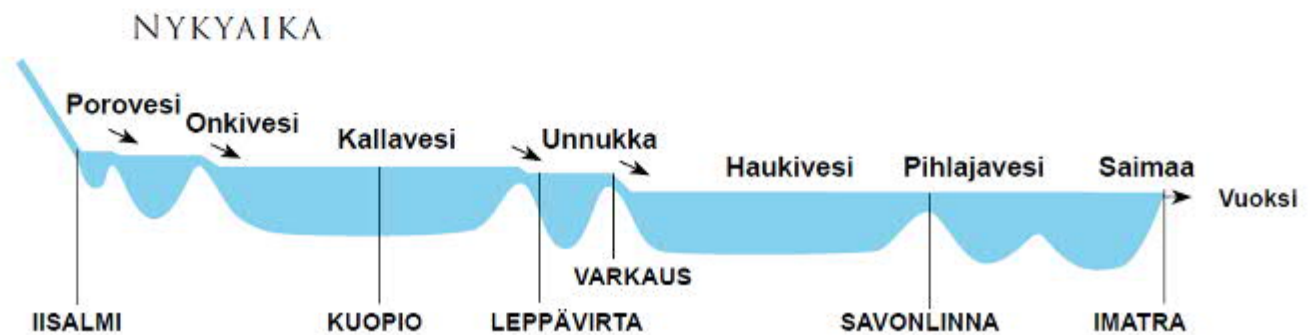
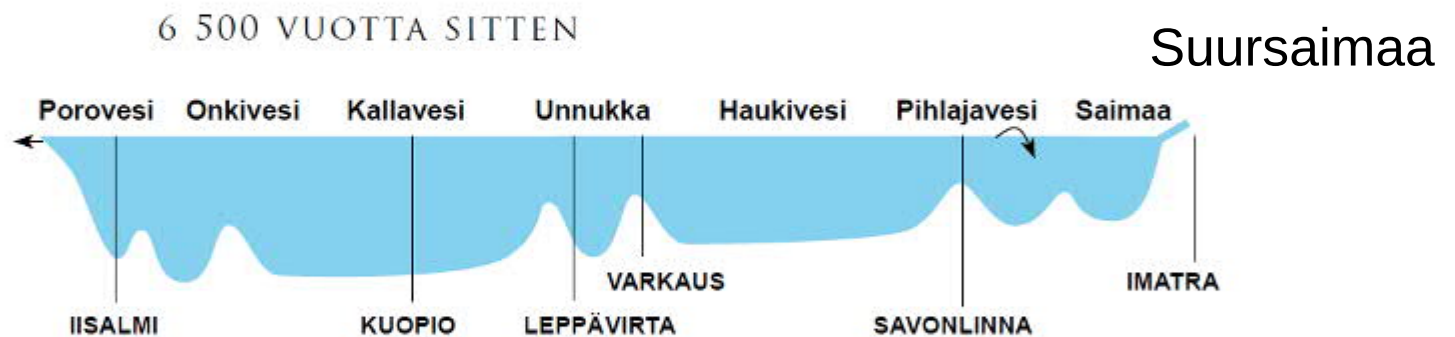
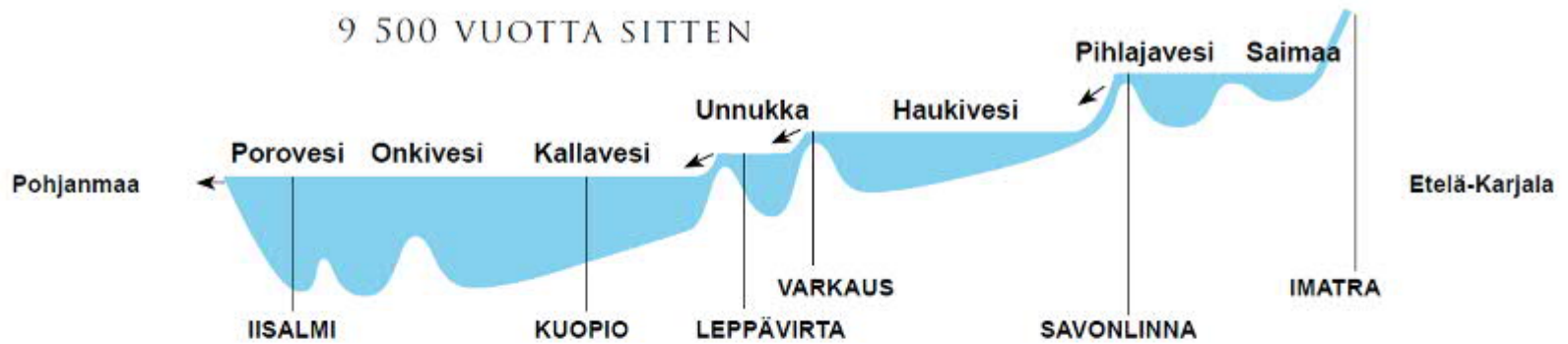
Ikivanha kallioperän
murroslaakso

Vuoksenniskalla Salpausselkä
poikkeuksellisen rikkonainen ja matala

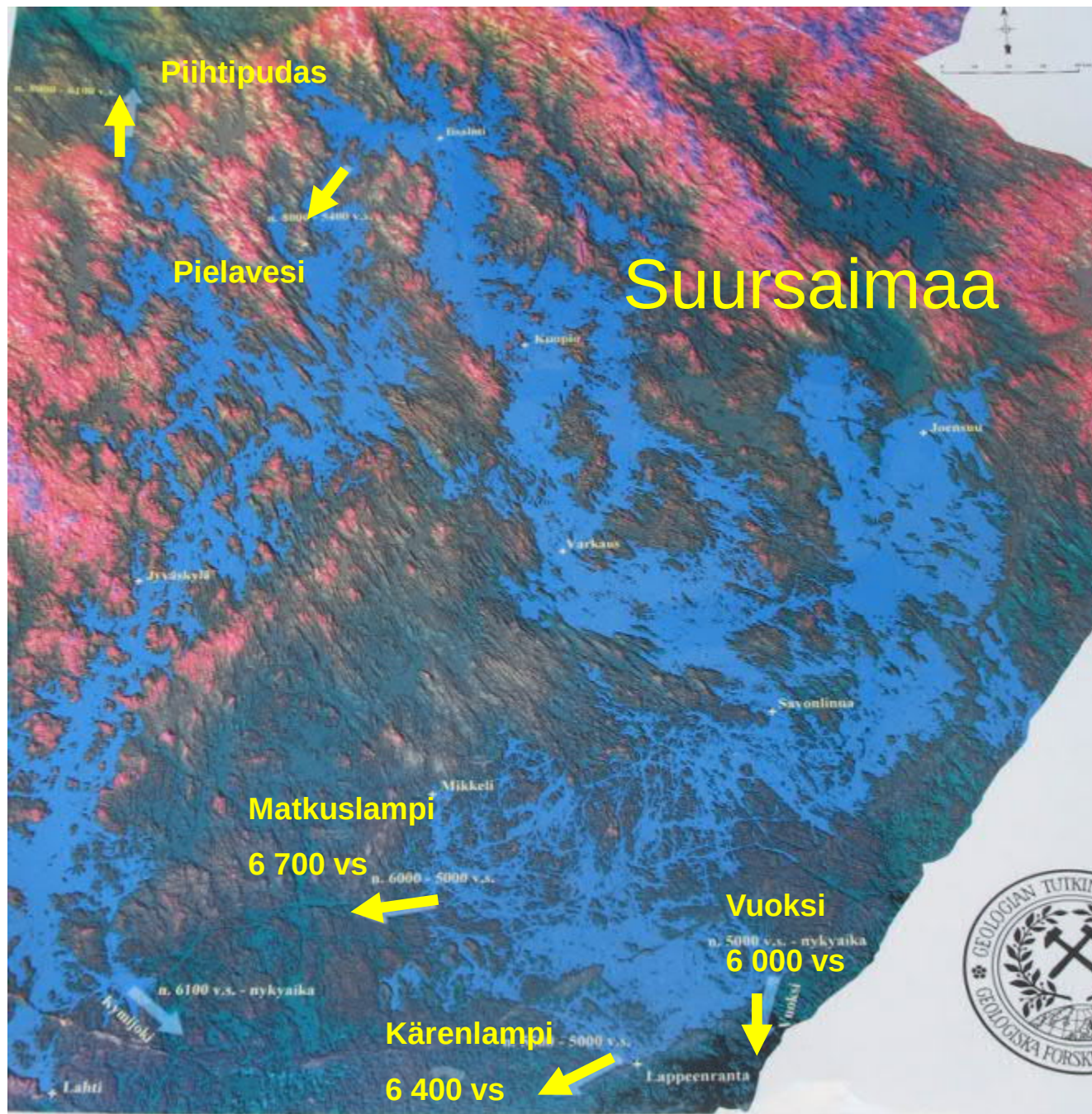

Kuva: Geologian Tutkimuskeskus

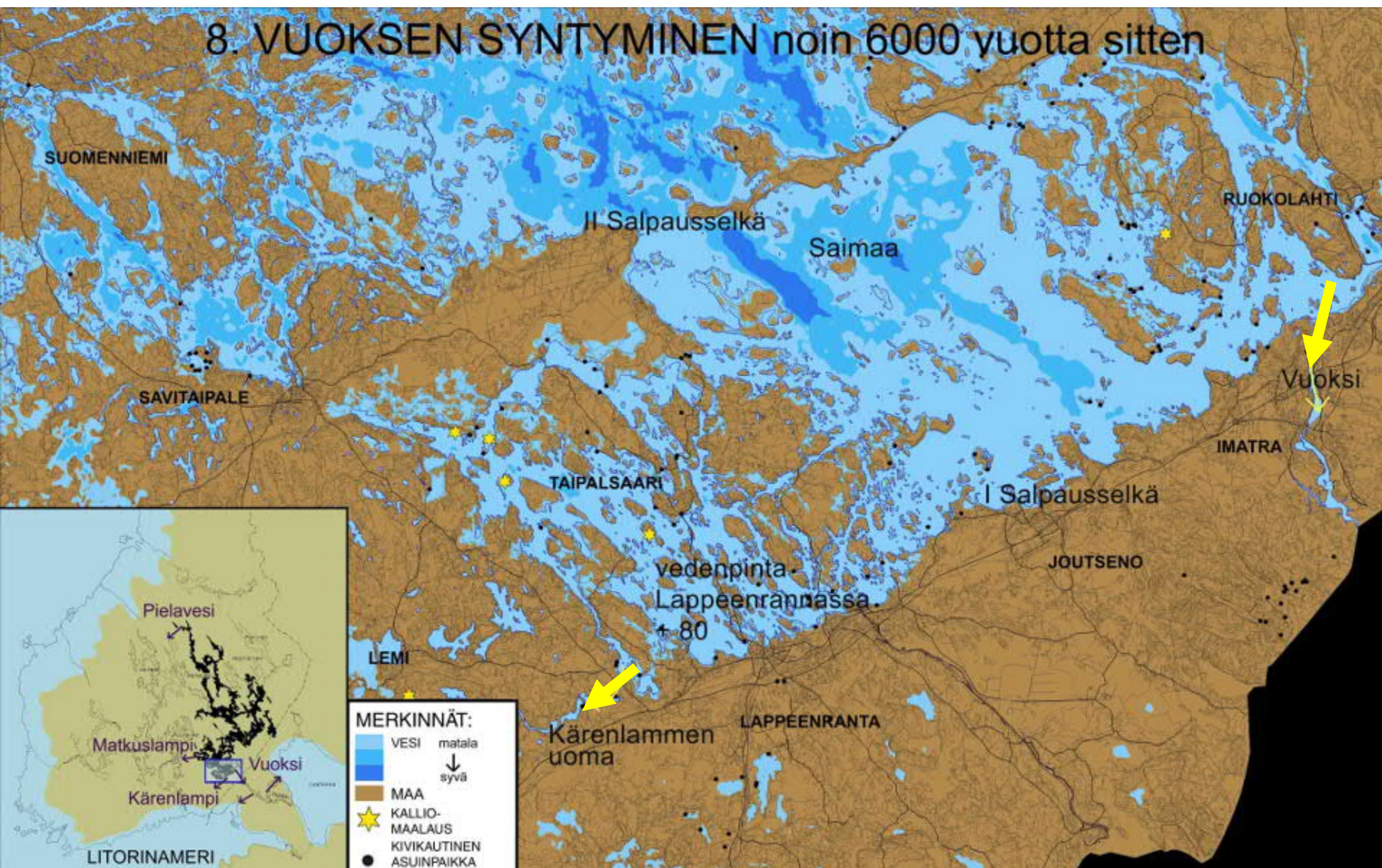
Maan kuoren epätasainen kohoaminen
kallisti Suursaimaan vedenpinnan

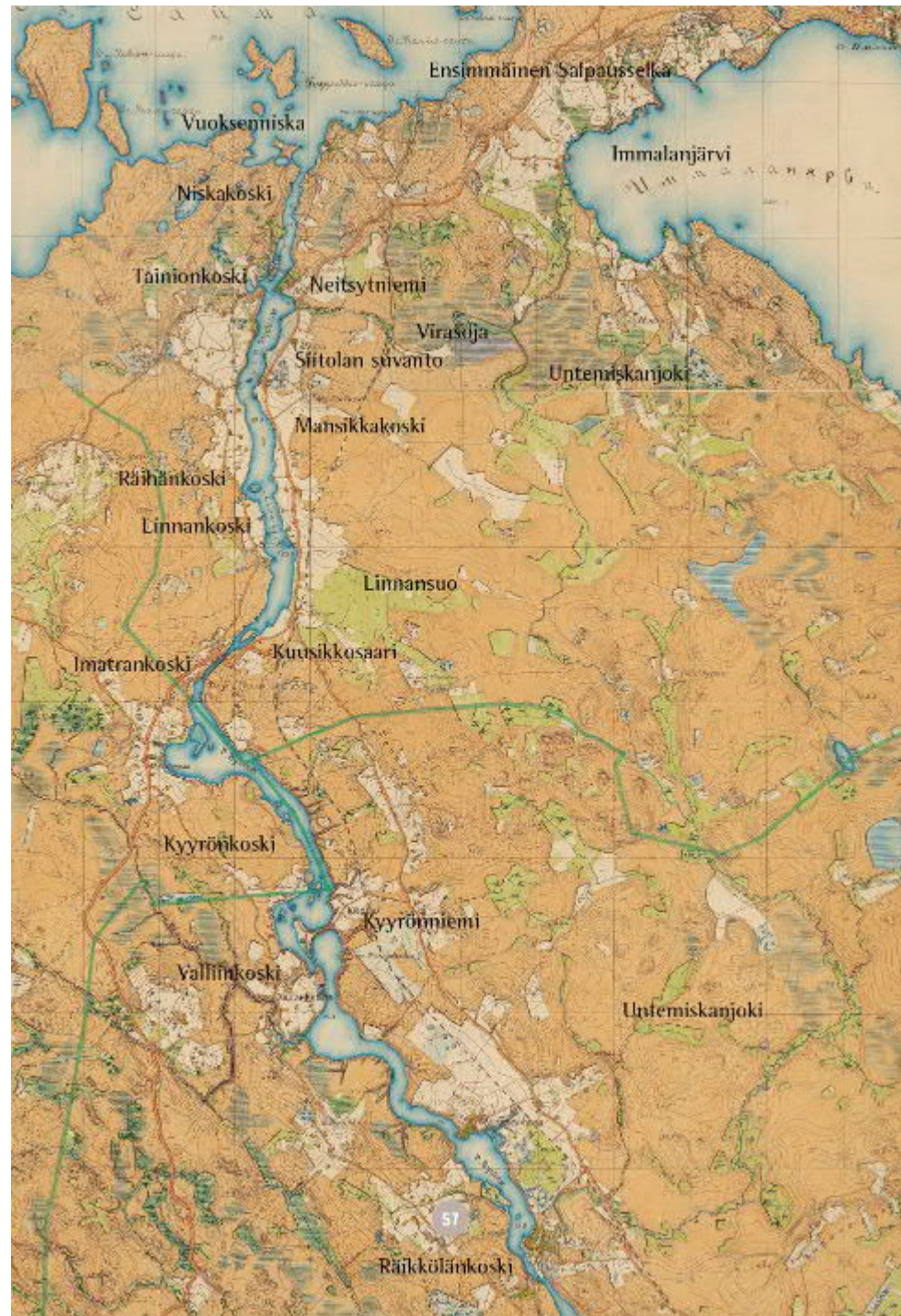
Kuva Hannu Pajunen

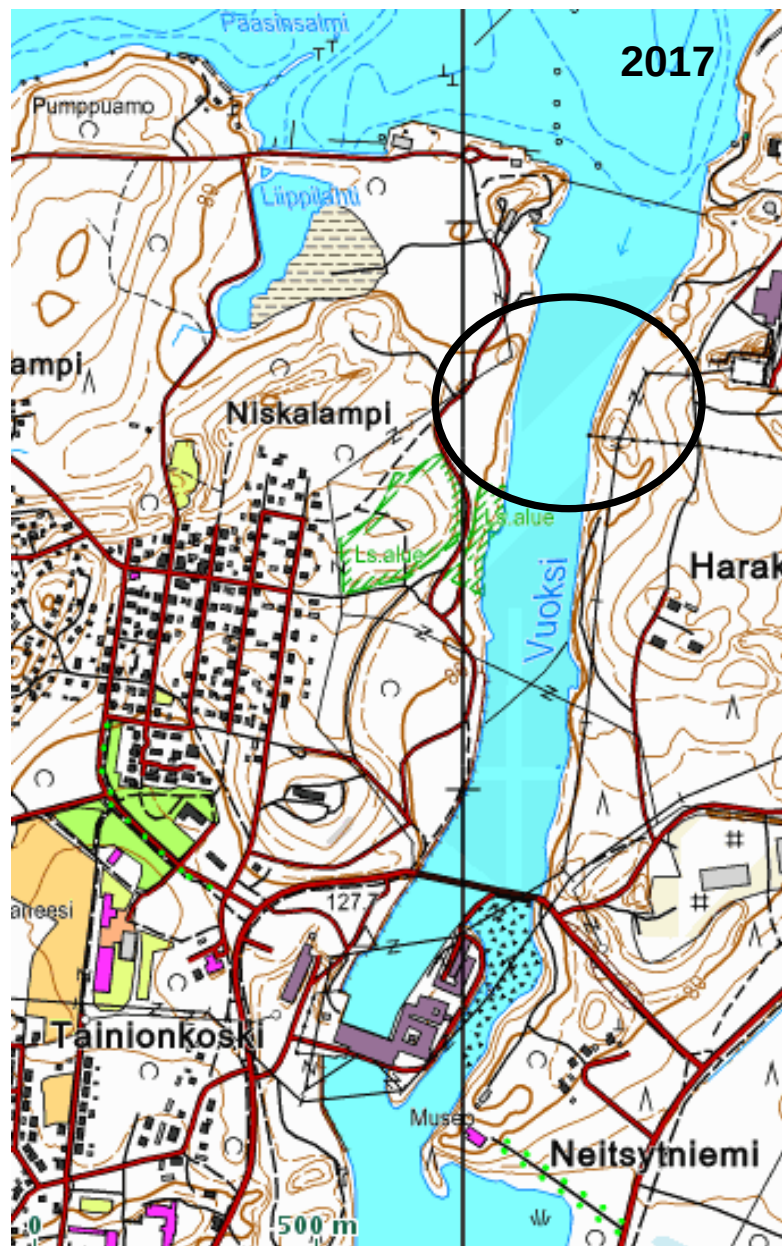
Kuva: Geologian Tutkimuskeskus

8. VUOKSEN SYNTYMINEN noin 6000 vuotta sitten

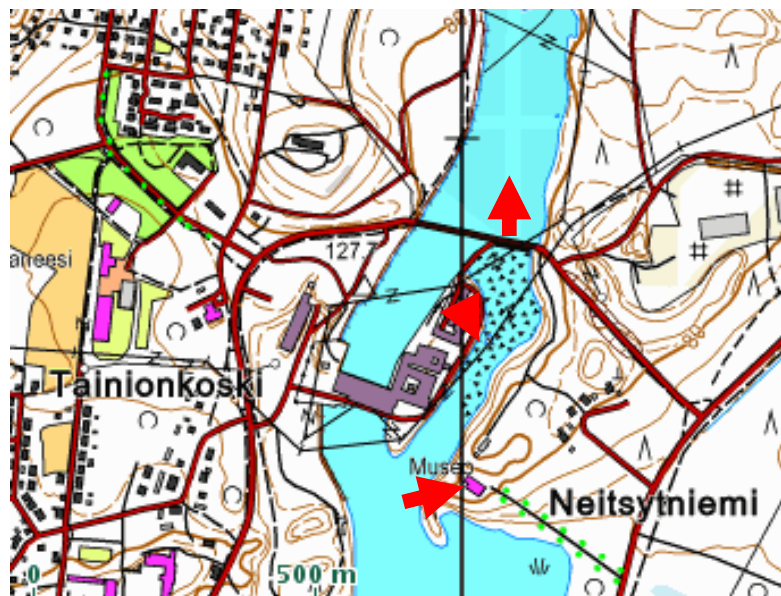

Senaatinkartta
1898

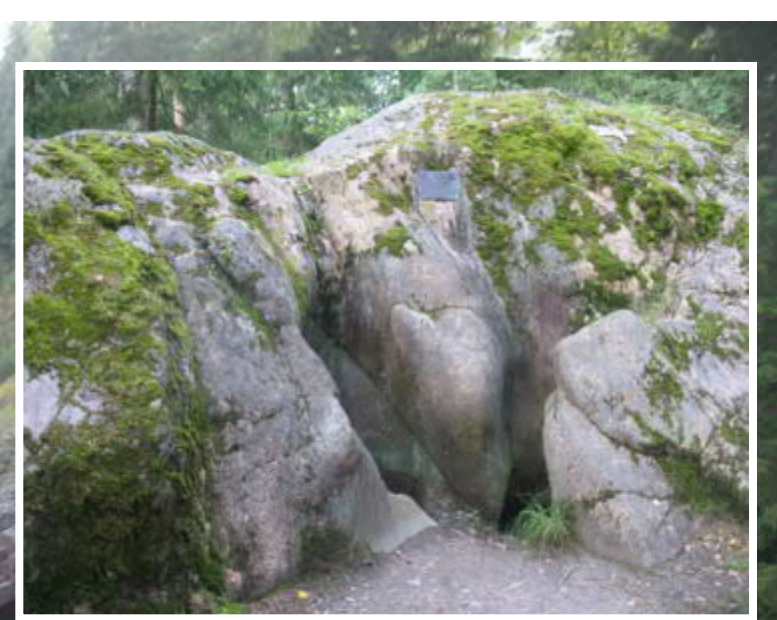

Tainionkoski

Neitsytneimi

Linnansuo

Hiidenkirnuja

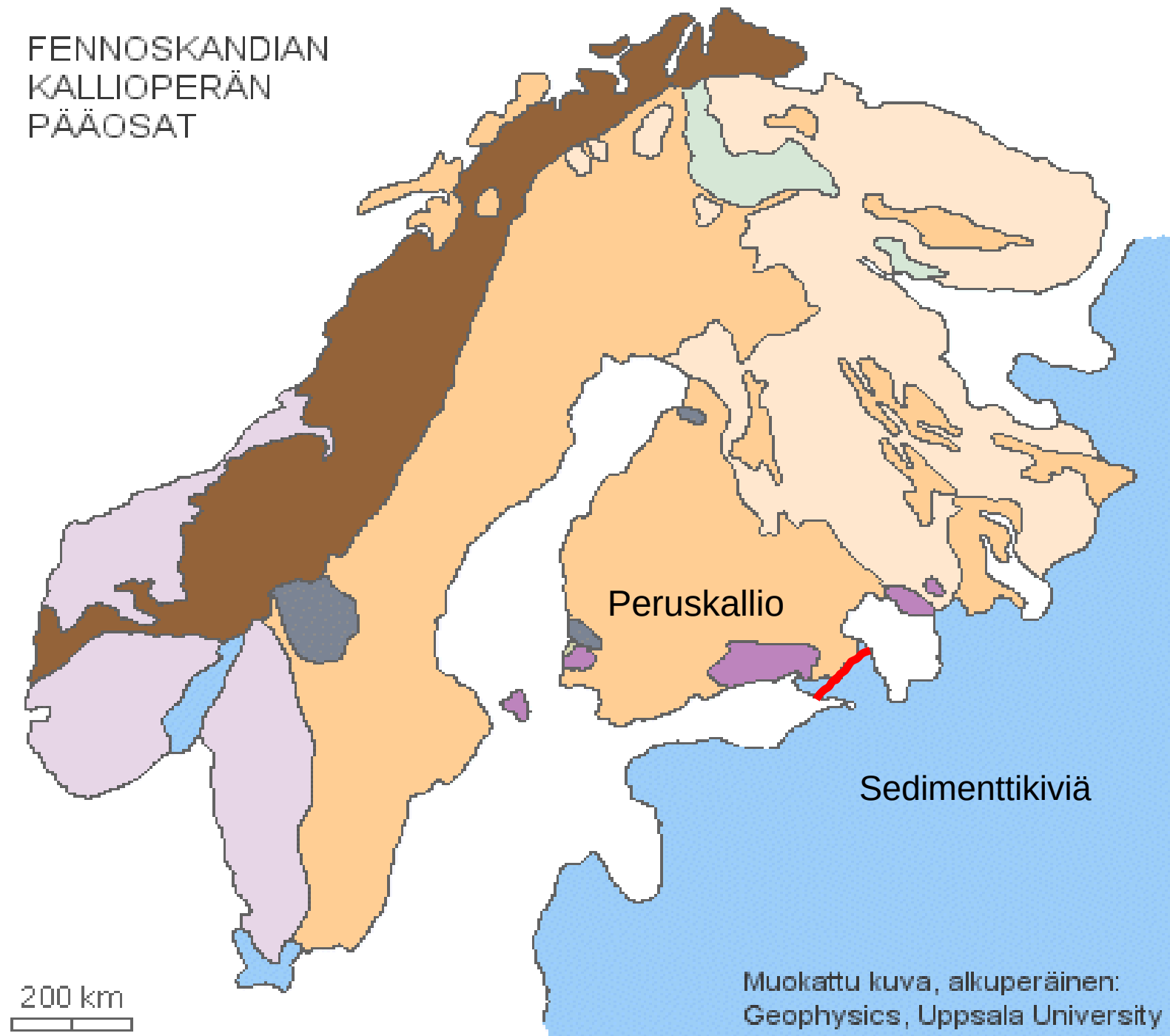

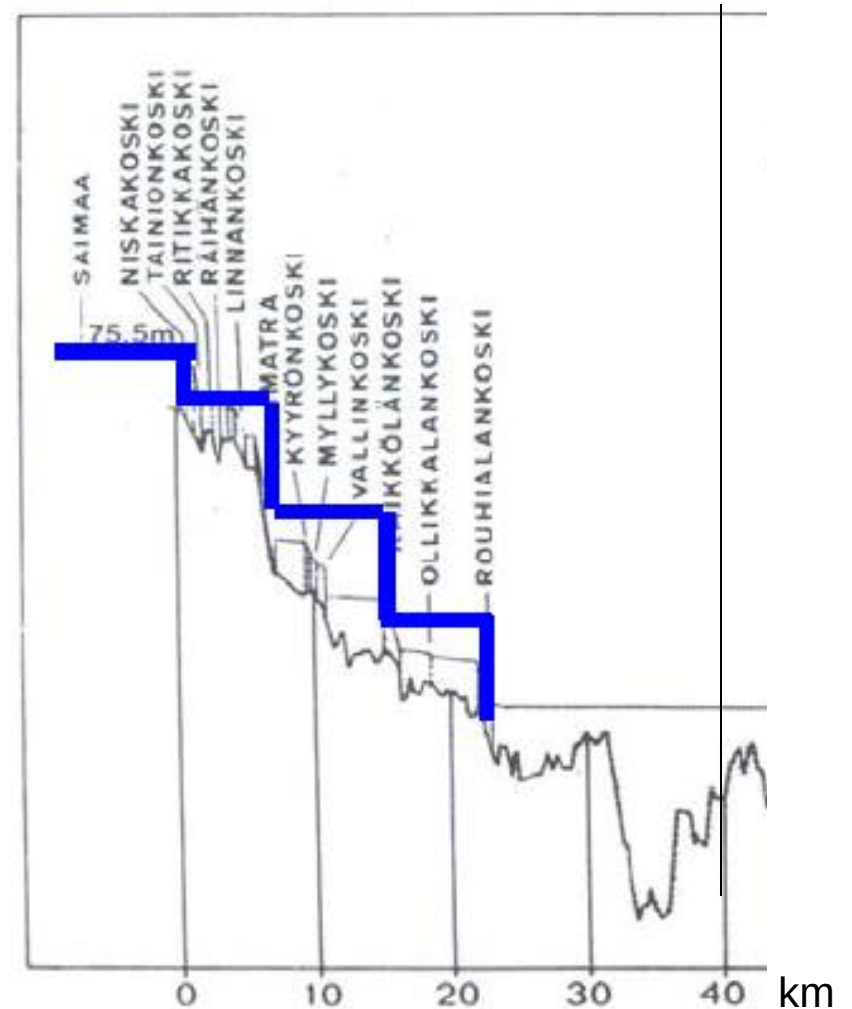

Vallinkoski

FENNOSKANDIAN
KALLIOPERÄN
PÄÄOSAT

Vuoksen yläosa oli luonnontilaisena yhtenäinen koskiketju, vedenpinta alenee noin 65 metriä.

Jääsken delta

JÄÄMERI

Vuoksi

Vienanjoki

Vytšegda

Petšora

Ob

Suhona

Tavda

Irtyš

Vjatka

Kama

Volga

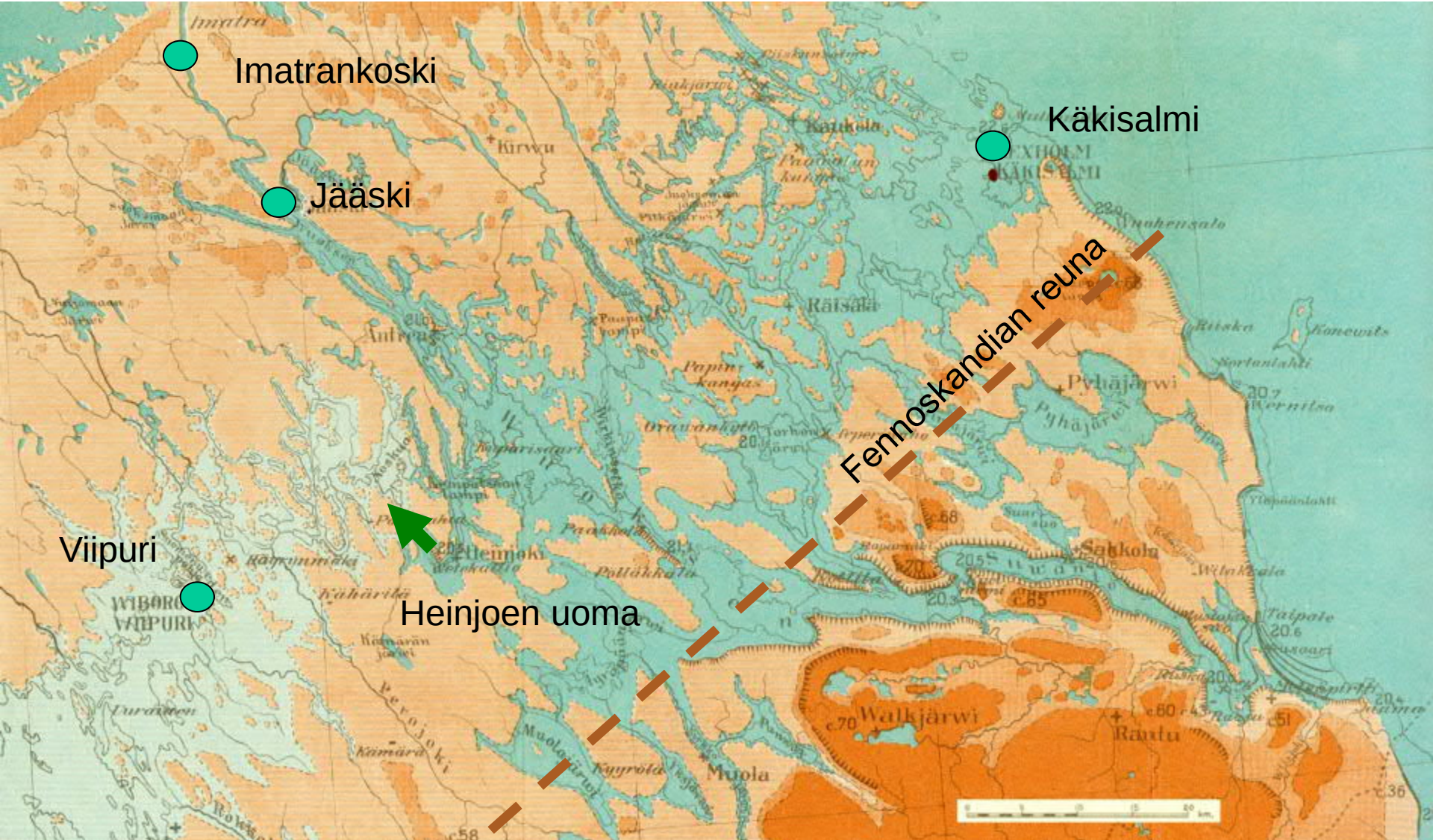
Tobol

MUSTA-MERI

KASPIAN-MERI

Vuoksen iäksi on määritetty Linnansuon tulvakerroksen alapuolisesta turpeesta radiohiilimenetelmällä 6000 kalenterivuotta

Muinais-Laatokan kaakkoisosaa Vuoksen syntyessä 6000 vs. (Ailio 1915)

Laatokan Heinjoen muinaisuoma

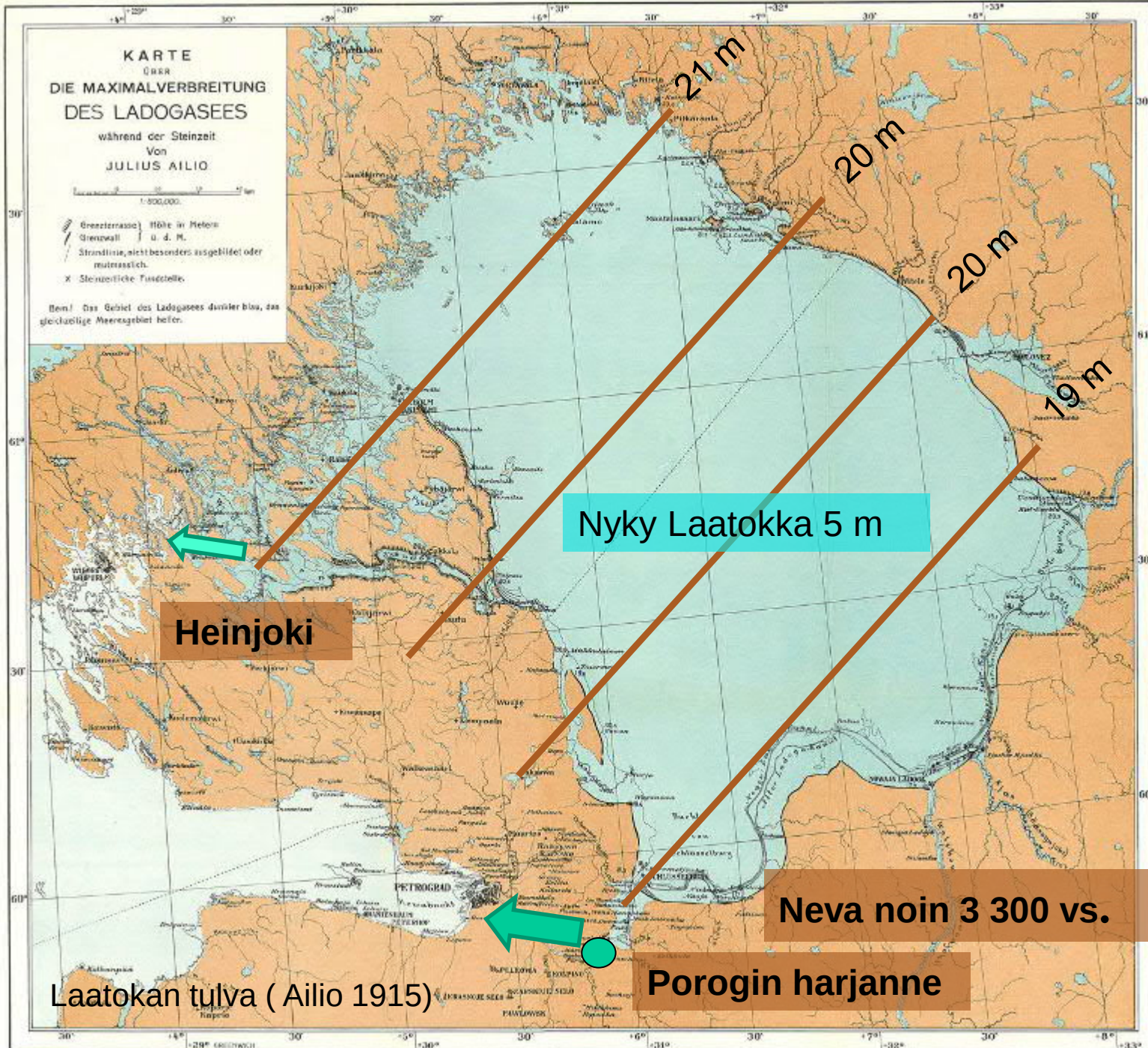
A photograph of a forest clearing. In the foreground, there is a dirt path and some tall grass. A bicycle with a black bag on the back is parked on the right side of the path. The background is filled with tall, thin pine trees and some evergreens. The sky is blue with a few clouds.

Laatokan Heinjoen muinaisuoma,
Vetokallio

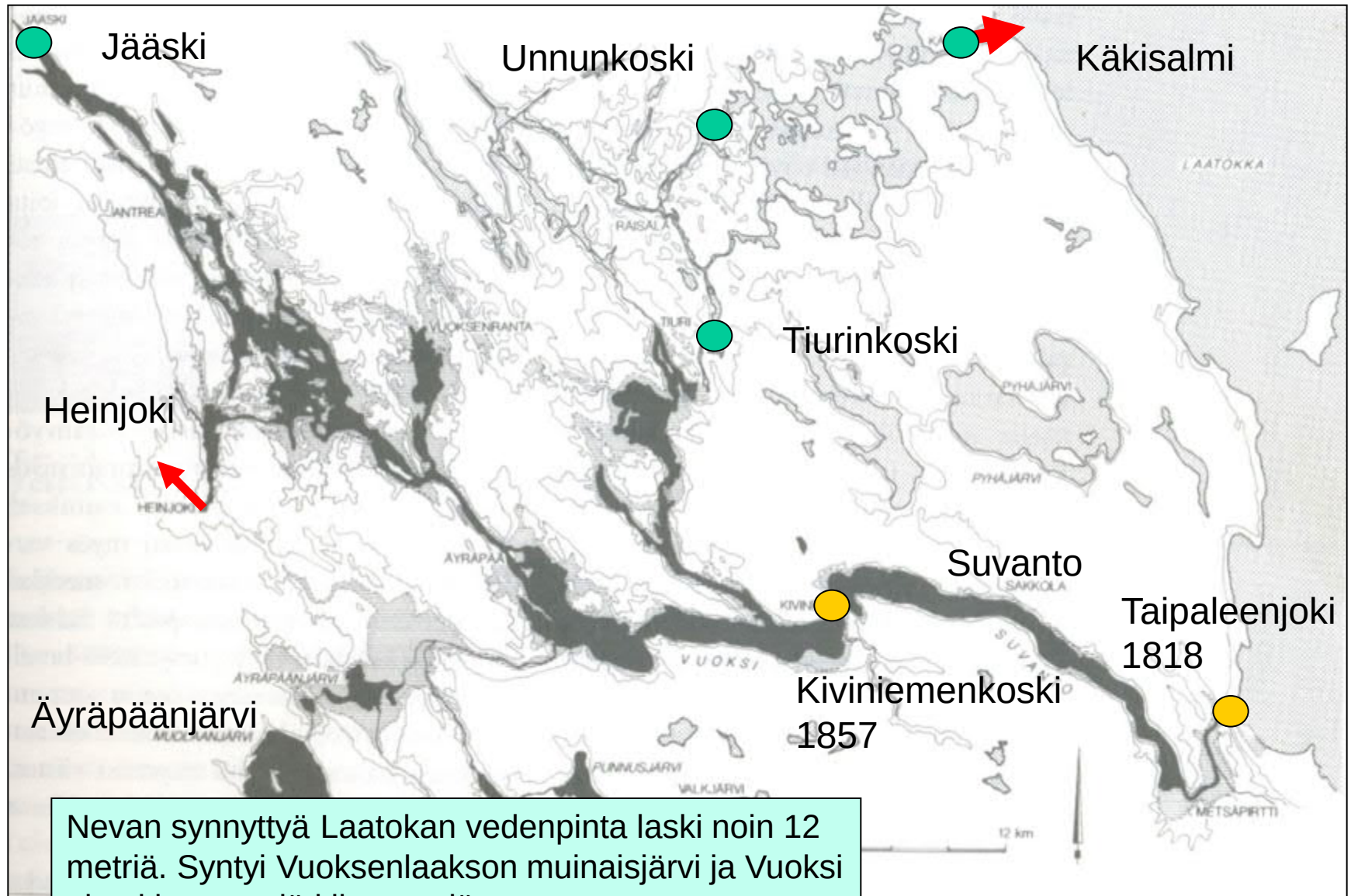
Nevan synty 3300 vs.
Porogin kynnys

Vuoksenlaakson muinaisjärvi Nevan synnyn jälkeen 3300 vs.

(Saarnisto 2003)

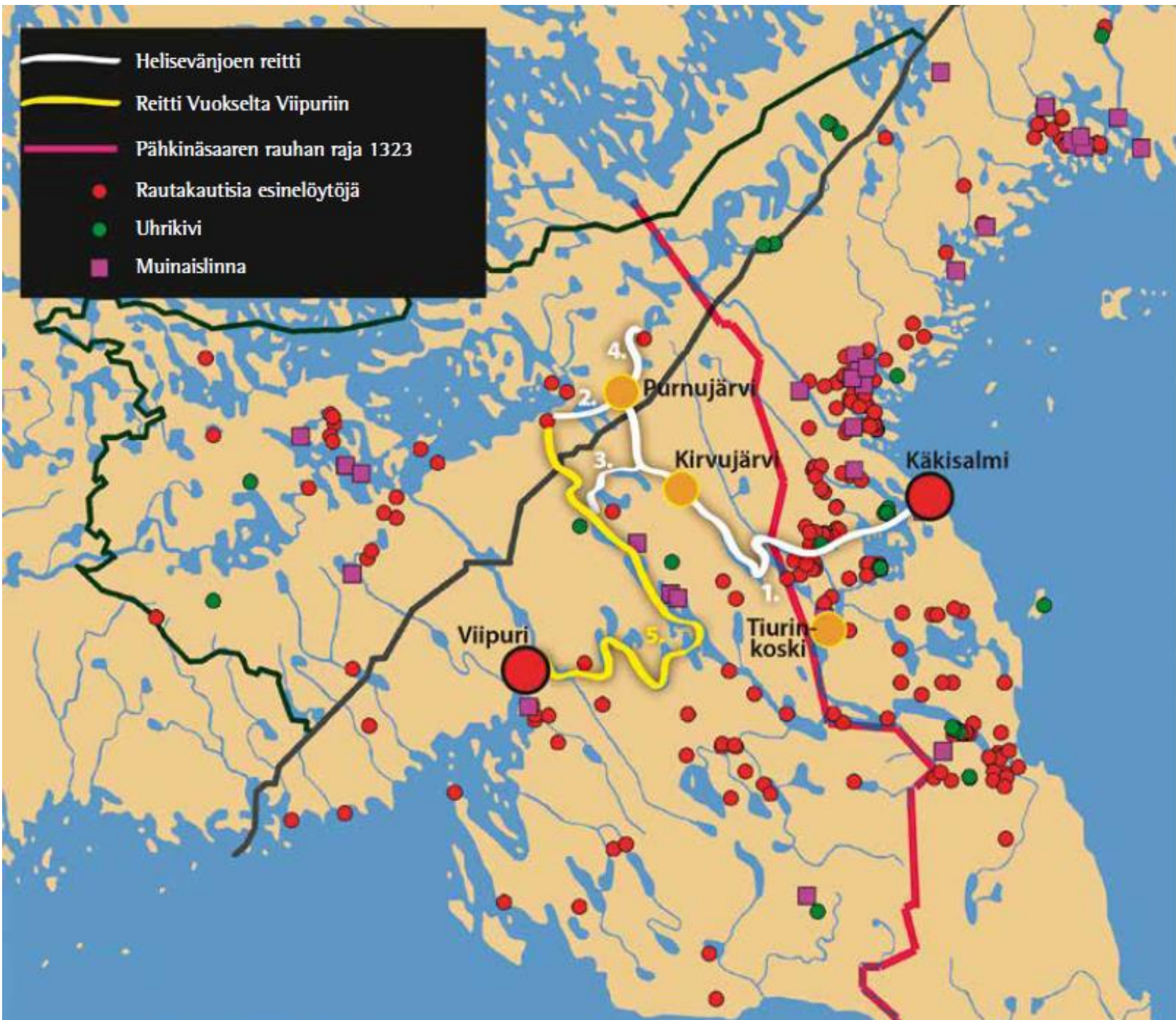

Nevan synnyttyä Laatokan vedenpinta laski noin 12 metriä. Syntyi Vuoksenlaakson muinaisjärvi ja Vuoksi piteni kymmeniä kilometrejä.

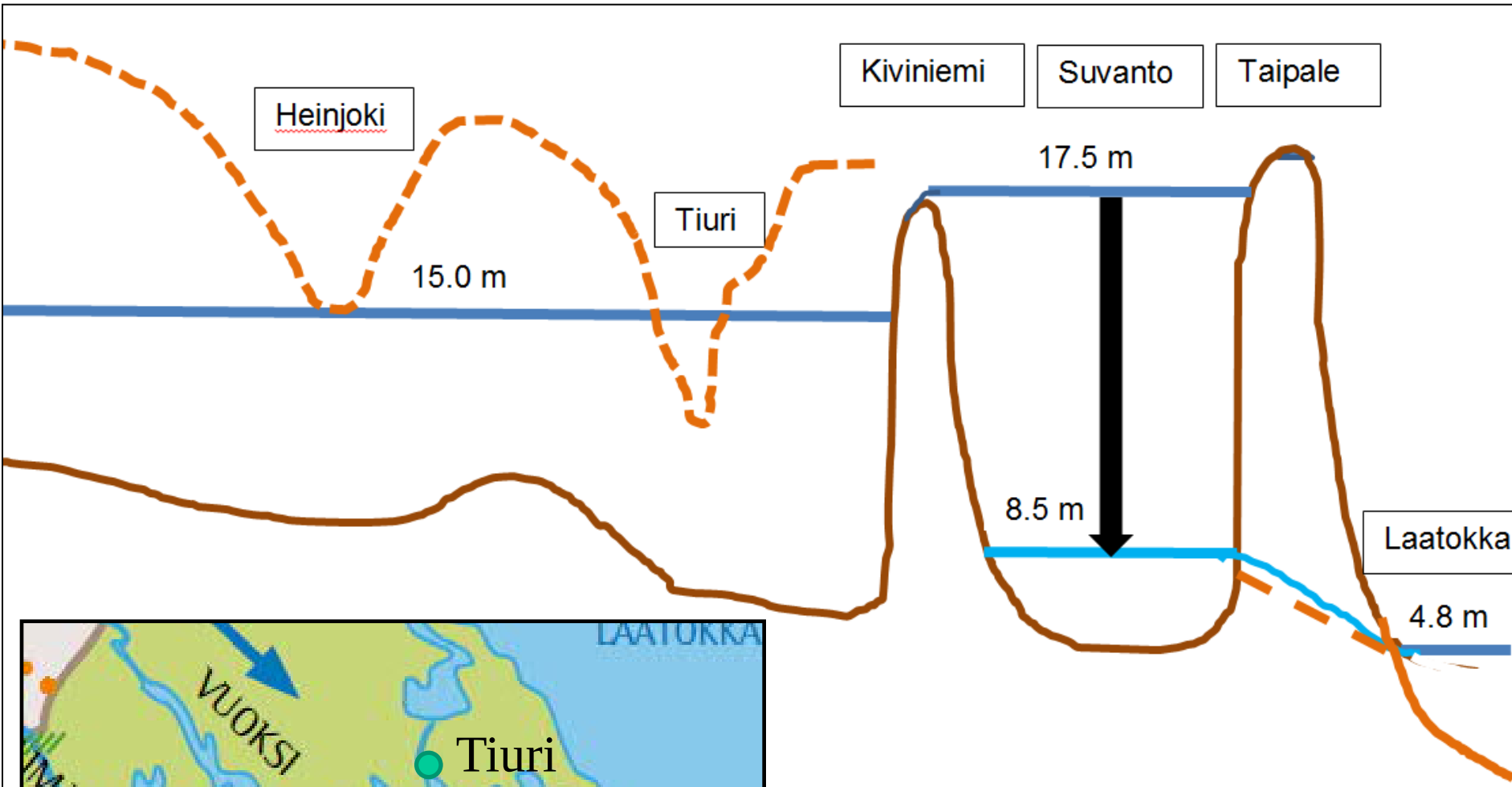
Tiurin linna

- Helisevänjoen reitti
- Reitti Vuokselta Viipuriin
- Pähkinäsaaren rauhan raja 1323
- Rautakautisia esinelöytöjä
- Uhrikivi
- Muinaislinna

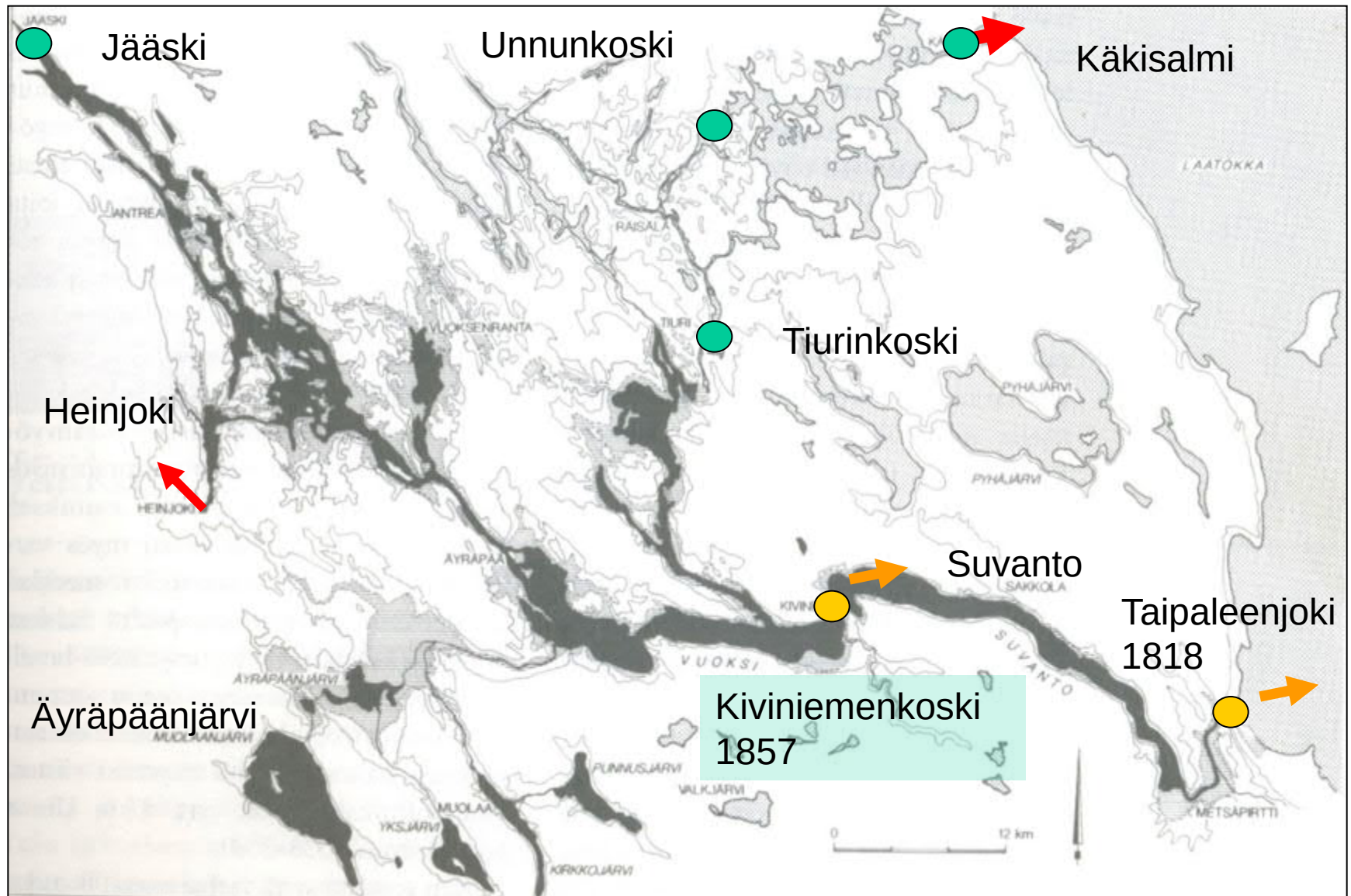

Taipaleen kannaksen puhkaisu 1818

Kiviniemen kannaksen kanavointiyritys 1857 (Saarnisto 2003)

Tärkein tavoite: vesitie sotilaskuljetuksia varten Laatokalta Jääskeen

Jälkeen

Ennen

PLAN AF
KIVINIEMI NÄS
FÖRE ÅR 1857
Skala 1:2000

Nº 1

VUORSEN

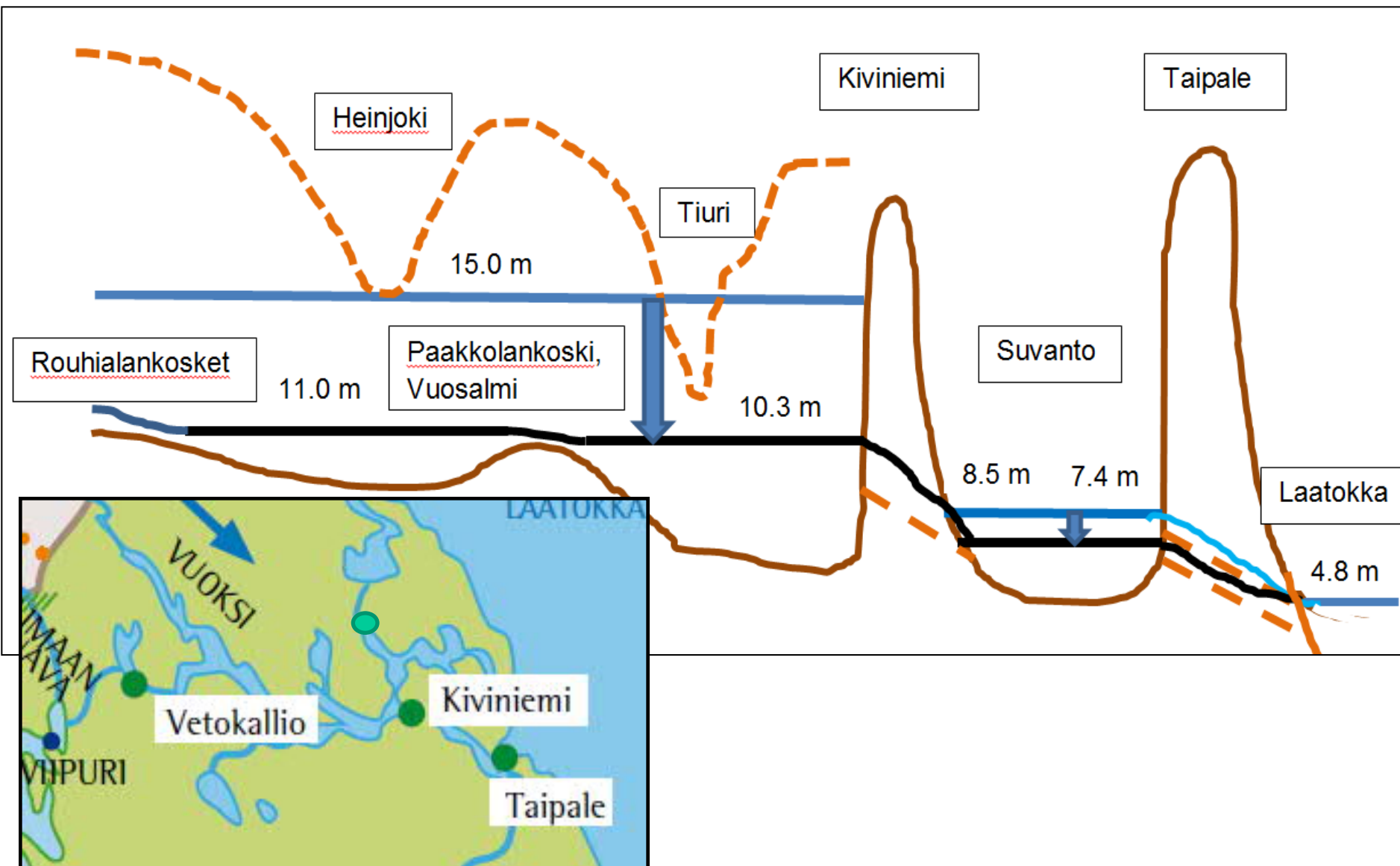
KOTILAMPI

SUVANTO

*Utsnittet är taget från original-
kartan af Gården
Helsingfors 1857*

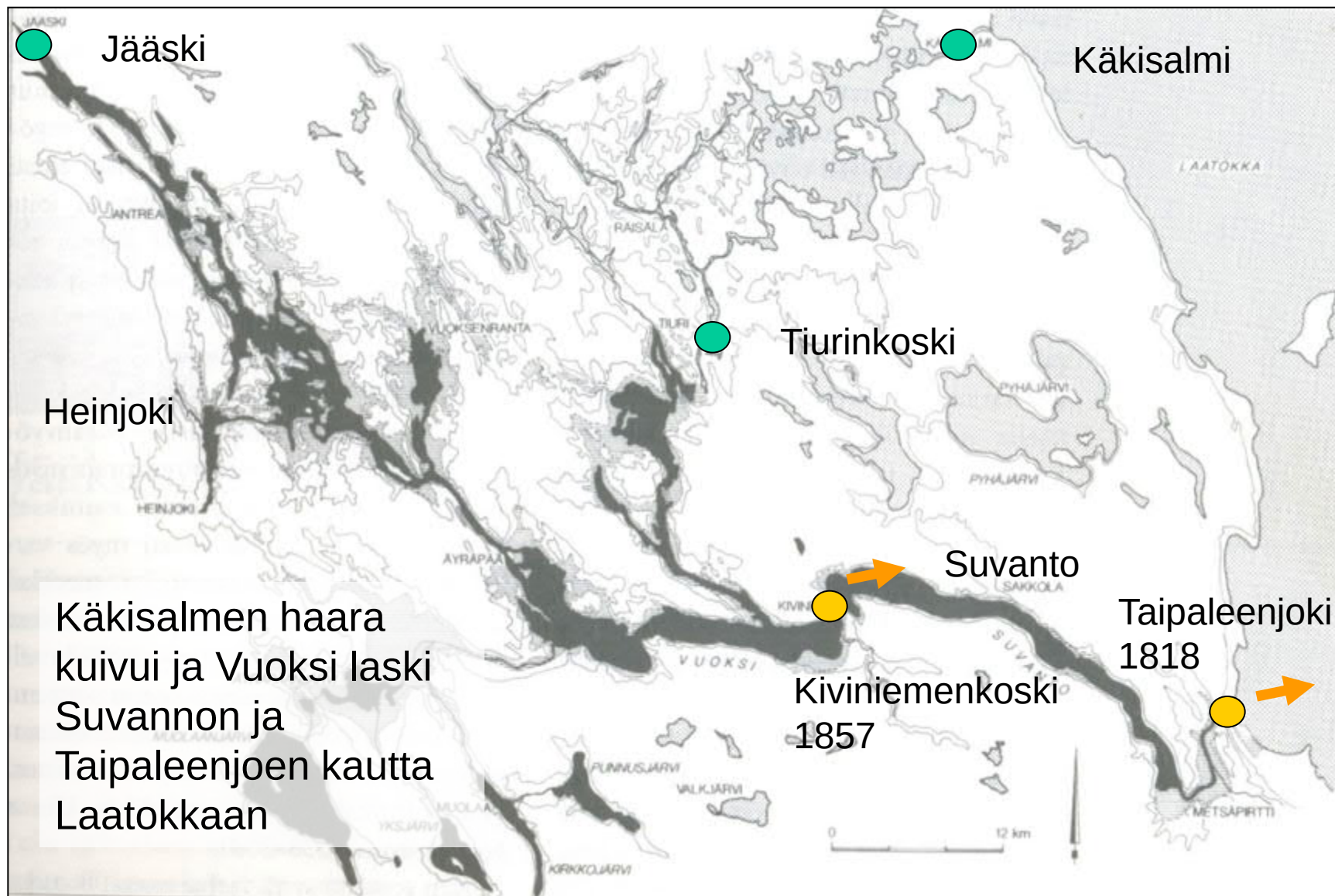
Työpato,
vesiluukut

Kannakselle kaivettiin uria ja laskettiin
välillä vettä, joka kulutti maata

Vedenpinta aleni lähes viisi metriä, tuhansia hehtaareita viljelysmaata.

Tavoiteltu laivaliikenne ei onnistunut, Kiviniemen kosken vuoksi

Tiurinkoski kuivui

Jämsken kihlakunnan kartta 1918. (EKM)

Suomen taloudellinen kartta 1946. (MMH)

Ihmisen toiminta on muuttanut Vuoksen perinpohjin.

Yläosa on muuttunut voimalaitosrakentamisen vuoksi järvimäiseksi 1900-luvulla.

Alaosan järvimäisyys on vähentynyt vedenpinnan laskettua Taipaleen ja Kiviniemen kaivantojen vuoksi 1800-luvulla.

Kyyrönkoski 2010

Kiitos mielenkiinnosta !